

VYŠEHOŘSKÝ ZPRAVODAJ

Úvodník

Milí Vyšehořáci,

Vítám Vás u posledního zpravodaje toho volebního období. Přes 2 roky jsme měli nové zastupitelstvo, které i přes své chyby, chtělo obci pomoci se pozvednout. Ať už ze zadlužení, ze společenské letargie, z výrazné nedostatečnosti obecních budov a pozemků. Jak se nám to dařilo a nedařilo, můžete posoudit sami. Spousta aktivit je v běhu včetně zeleně v centru obce, hřiště (které má projekt a čeká se na vhodné dotace) a další. Za nejlepší krok, ale považuji krok směrem k sobě navzájem. SDH tomu výrazně napomáhá svými letními hospůdkami, skvěle zafungovalo adventní punčování a nechci zapomenout na nové informační kanály typu Munipolis a starostu (i celé zastupitelstvo myslím), který je vždy ochoten vést debaty a zvážit všechny nabízené možnosti. Každý občan je vítán na zasedání zastupitelstva, kde se může k jakémukoli tématu vyjádřit či dotazovat. A zajímavé konverzace probíhají i na společenských akcích či brigádách typu Uklidme Vyšehoří. A jsem velmi ráda, že se toto děje. Že spolu i přes rozdílné představy mluvíme a komunikujeme. Za to vám všem děkuji a přeji krásný podzim!

Irena Vařeková

„Žádný z nás není tak chytrý jako my všichni dohromady.“

Ken Blanchard

„Sejít se je začátek, zůstat spolu je pokrok, pracovat společně je úspěch.“

Henry Ford

Slovo starosty

Vážení spoluobčané,

léto pomalu končí. Dny se postupně krátí, rána jsou chladnější a ve vzduchu je již cítit blížící se podzim. Je to období, kdy se člověk tak trochu přirozeně ohlíží zpět a přemýšlí, co všechno jsme během léta stihli.

I v naší obci bylo během uplynulých měsíců živo. Léto tradičně přináší více setkávání, kulturních a společenských akcí a také příležitostí potkat se se sousedy trochu jinak než při běžném každodenním shonu. Právě tyto chvíle jsou podle mě tím, co dělá obec skutečnou obcí – nejen místem, kde bydlíme, ale především místem, kde spolu žijeme.

S koncem léta se zároveň pomalu vracíme k běžnému rytmu. Dětem skončí prázdniny, začíná nový školní rok a na obecním úřadě pokračujeme v práci na úkolech a projektech, které máme rozpracované. Čeká nás ještě řada věcí, které je potřeba dokončit nebo posunout dál, ať už jde o běžný chod obce, péči o obecní majetek, připravované investice nebo další záležitosti důležité pro život ve Vyšehoří.

Letošní podzim bude ale v jednom ohledu jiný. V říjnu nás čekají komunální volby, ve kterých budeme rozhodovat o tom, kdo bude naši obec v následujících letech zastupovat a podílet se na jejím dalším směřování. Volby jsou přirozenou součástí života obce a zároveň příležitostí zamyslet se nad tím, jakým směrem bychom chtěli Vyšehoří dále rozvíjet. Ať už bude po volbách složení zastupitelstva jakékoli, věřím, že nově zvolení zastupitelé navážou na to dobré, co se v obci podařilo, a budou společně hledat další možnosti, jak Vyšehoří posouvat dopředu.

Dovolte mi při této příležitosti poděkovat všem zastupitelům za jejich dosavadní práci a také vám, občanům, za vaše podněty, připomínky, pomoc a zájem o dění v obci. Fungování malé obce stojí především na lidech, kteří nejsou lhostejní ke svému okolí a jsou ochotni přiložit ruku k dílu.

Přeji vám, abyste si poslední letní dny ještě užili v klidu a pohodě, ať už doma, na zahradě, při výletu nebo jen při posezení s rodinou a přáteli. Dětem přeji úspěšný začátek nového školního roku a nám všem pak příjemný závěr léta, klidný podzim a především dobrou sousedskou atmosféru, která je pro naši obec tím nejcennějším.

starosta obce

Zhodnocení činnosti zastupitelstva a obecního úřadu

Vážení spoluobčané,

v souvislosti s blížícími se komunálními volbami je vhodný čas krátce se ohlédnout za uplynulými dvěma lety a připomenout, čemu se zastupitelstvo obce a obecní úřad od poloviny roku 2024 věnovaly.

Činnost obce přitom není pouze o velkých investičních akcích, které jsou na první pohled vidět. Každodenní fungování obce zahrnuje také množství administrativních, organizačních a technických úkolů, údržbu obecního majetku, řešení místních komunikací, kanalizace a odpadového hospodářství, přípravu dotačních žádostí, majetkoprávní vypořádání nebo jednání s vlastníky pozemků a dalšími institucemi. Právě tyto činnosti často zůstávají občanům skryté, přesto jsou pro fungování obce a přípravu větších projektů nezbytné.

Dokončené a uzavřené projekty

Jednou z nejvýznamnějších dokončených akcí byla **modernizace a rekonstrukce kulturního domu**. Jednalo se o rozsáhlejší projekt, jehož výsledkem je modernější a kvalitnější zázemí pro kulturní, společenské a komunitní aktivity v obci. Kulturní dům je důležitým místem pro setkávání občanů a jeho modernizací jsme vytvořili lepší podmínky pro jeho další využívání.

Podařilo se také **administrativně uzavřít rekonstrukci chodníků**. Samotná stavba byla dokončena již v roce 2021, následovala však ještě nezbytná administrace dotační akce. Ta byla završena akceptováním dokumentu „Závěrečné vyhodnocení akce“, čímž byla celá akce z pohledu poskytovatele dotace řádně uzavřena.

Za významný úspěch považují také **dokončení administrativního procesu souvisejícího s realizací splaškové kanalizace**. Přestože byla kanalizace dokončena již v roce 2017, celá akce nebyla po několik let definitivně uzavřena. Jedním z problémů bylo zejména nedokončené majetkoprávní vypořádání se Správou silnic Olomouckého kraje. Smlouva o zřízení věcného břemene na část kanalizace uložené v krajské silnici č. II/369 měla být uzavřena již v roce 2018, avšak ani na podzim roku 2024 stále uzavřena nebyla. Obci tak hrozilo, že v souvislosti s nedokončením administrativních kroků vznikne finanční sankce podle uzavřené smlouvy o budoucí smlouvě o zřízení věcného břemene. Tento problém se podařilo vyřešit a po několika letech celou akci administrativně uzavřít. Na neuzavřenou smlouvu ostatně upozornila obec také Správa silnic Olomouckého kraje před plánovanou opravou silnice II/369 v roce 2025.

Projekty připravené pro další období

Vedle dokončených akcí jsme se významnou část času věnovali přípravě projektů, které budou moci být realizovány v následujících letech.

Jedním z nich je **revitalizace veřejného prostoru mezi kaplí a obecním úřadem**. Projektová dokumentace je již dokončena a v současné době je podána žádost o dotaci, kdy výše **dotace bude až 95% celkově uznatelných nákladů**. Cílem je upravit tento

prostor tak, aby byl důstojnější, funkčnější a lépe sloužil občanům jako veřejné prostranství v centru obce. V první fázi se bude jednat o výsadbu dřevin, květinových záhonů a doplnění mobiliáře. Ve druhé fázi by došlo k vybudování menšího parkoviště naproti kapli a zpevněné prostoru naproti hasičské zbrojnici.

Dalším připravovaným projektem je **instalace fotovoltaické elektrárny na střeše kulturního domu**. V rámci přípravy projektu je nutné také provést pasportizaci a řádně zdokumentovat některé dřívější změny elektroinstalace v objektu. Na realizaci projektu byla obci přiznána **dotace ve výši 60 % uznatelných nákladů**. V současné době se dokončuje projektová dokumentace, která bude podkladem pro přípravu výběrového řízení na dodavatele stavby.

Součástí projektu nebude pouze samotná instalace fotovoltaické elektrárny, ale také **výměna elektroinstalace hlavních rozvaděčových skříní** a elektrického vedení, která je vzhledem ke stavu stávající elektroinstalace potřebná. I tato část bude financována z přiznané dotace. Realizací projektu obec získá vlastní zdroj elektrické energie pro kulturní dům a veřejné osvětlení v celé obci a současně dojde k modernizaci a zvýšení bezpečnosti části elektroinstalace celého objektu.

Do dalšího období je připravena také **architektonická studie rekonstrukce obecního hřiště**. Studie je již dokončena a představuje základ pro další rozhodování o podobě a rozsahu budoucí rekonstrukce. V následujícím období tak bude možné pokračovat v přípravě konkrétního projektu a hledat vhodné možnosti jeho financování.

V plánu byla rovněž **realizace penetračního makadamu na místní komunikaci v lokalitě Na Pastvinách**. Tuto akci jsme se rozhodli odložit z původně předpokládaného roku 2026 na podzim roku 2027. Důvodem není rezignace na dokončení komunikace, ale snaha postupovat hospodárně a především předejít tomu, aby se do nově vybudovaného povrchu muselo v krátké době znovu zasahovat.

V současné době totiž probíhá příprava možnosti **zasíťování celé obce optickým kabelem společnosti CETIN**. Proces nyní prochází schvalováním na straně obce a následně bude pokračovat na straně společnosti CETIN. Poté bude následovat projektová příprava a samotná realizace. Předpokládané náklady na vybudování optické sítě se pohybují přibližně **ve výši 5-6 milionů Kč**, přičemž **celou investici bude financovat společnost CETIN** a obec se na jejím financování nebude podílet. Vybudování optické sítě by mělo znamenat významné zlepšení dostupnosti a kvality internetového připojení v celé obci. Vysokorychlostní optické připojení nabídne občanům stabilní a velmi rychlé připojení k internetu a zároveň může být do budoucna výhodou také z pohledu hodnoty nemovitostí.

Současně probíhají přípravy na **zlepšení přístupu k nemovitostem v lokalitách Smolinka, Červotočina a Ptara**. Záměrem je rozšířit a upravit stávající účelovou komunikaci na pozemku parc. č. 887/1 tak, aby umožňovala bezpečnější průjezd zemědělské a lesní techniky. V první etapě bude nutné majetkoprávně vypořádat sousední pozemky, provést jejich zaměření a následně upravit směrové a šířkové poměry komunikace včetně terénních úprav přilehlých svahů. Cílem je dosáhnout šířky komunikace přibližně 3,5 metru. Součástí přípravy bude také řešení odvodnění a technického stavu zatrubnění Postřelmovského potoka ve spolupráci s Lesy České republiky.

Ve druhé etapě obec plánuje zpevnění rozšířeného úseku komunikace šterkovým materiálem. Na tuto část bude obec usilovat o získání vhodné dotační podpory. Řešení této komunikace je přitom důležité zejména s ohledem na uzavření dříve využívané přístupové cesty přes soukromé pozemky.

Modernizace fungování obecního úřadu

Ne všechny změny, které se v posledních dvou letech uskutečnily, jsou spojeny se stavebními projekty. Pozornost jsme věnovali také **modernizaci a digitalizaci služeb poskytovaných obecním úřadem**. Postupně jsme rozšířili elektronickou komunikaci s občany. Faktury a další dokumenty je možné zasílat elektronicky e-mailem a při úhradách obecních poplatků a dalších plateb lze využívat QR kódy, které placení výrazně zjednodušují a urychlují. Cílem těchto kroků je především usnadnit komunikaci občanů s úřadem a současně omezit množství administrativy a papírových dokumentů.

Významnou změnou, na kterou se připravujeme v oblasti **odpadového hospodářství**, je postupný přechod k systému, který umožní evidovat a vážit směsný komunální odpad produkovaný jednotlivými nemovitostmi. Do budoucna by tak bylo možné nastavit systém, který bude více zohledňovat skutečné množství produkovaného odpadu. V létě 2026 proto v obci proběhlo **čipování plastových nádob na směsný komunální odpad, plasty a papír**. Čipy umožní jednoznačně identifikovat jednotlivé nádoby a představují technický základ pro další rozvoj evidence odpadů. Cílem není pouze zavést nový způsob evidence. Smyslem je především získat přesnější informace o skutečné produkci odpadu v jednotlivých nemovitostech a vytvořit podmínky pro spravedlivější a efektivnější systém odpadového hospodářství. Přechod na systém vážení komunálního odpadu samozřejmě nebude otázkou několika týdnů. Předpokládaným termínem spuštění nového systému je **1. ledna 2028**. Rok 2027 chceme využít k získání zkušeností s fungováním evidence, k nastavení systému a k vyhodnocení jeho dopadů tak, aby byl v maximální možné míře srozumitelný a férový pro všechny občany.

Při pořizování nové černé nádoby doporučujeme zvážit její velikost (např. 120 l nebo 240 l), protože objem plastové nádoby může mít vliv na budoucí výši poplatku za odpad, zejména v případě zpoplatnění dle objemu.

Děkujeme za Vaši spolupráci a zodpovědný přístup k nakládání s odpady.

Na závěr

Když se dnes ohlédneme za uplynulými dvěma lety, je zřejmé, že práce zastupitelstva a obecního úřadu nebyla pouze o jedné či dvou velkých investicích. Vedle dokončené modernizace kulturního domu se podařilo uzavřít starší administrativní záležitosti, připravit několik projektů pro další období, posunout digitalizaci úřadu a začít připravovat změny v odpadovém hospodářství.

Řada práce přitom není na první pohled vidět. Za každým připravovaným projektem stojí množství jednání, dokumentů, povolení, smluv, rozpočtů a administrativních kroků. Právě jejich včasné a správné vyřízení je ale podmínkou toho, aby se projekty mohly následně skutečně realizovat a aby obec mohla co nejlépe využívat dostupné finanční prostředky a dotační možnosti.

Naším cílem proto nebylo pouze řešit aktuální problémy, ale také připravovat obec na další roky. Některé záměry se podaří uskutečnit rychleji, jiné budou vyžadovat více času a finančních prostředků. Důležité však je, aby byly postupně připraveny a aby obec měla jasno v tom, kam chce svůj další rozvoj směřovat.

starosta obce

Digitalizujeme služby obecního úřadu

Na obecním úřadě pokračujeme v **digitalizaci služeb pro občany**. Nově nabízíme možnost zasílání předpisů k místním poplatkům a vyúčtování stočného, včetně přehledu zálohových plateb, **elektronicky e-mailem**.

Předpisy k místním poplatkům za **psy a komunální odpad** budou zasílány souhrnně jednomu plátcovi, zpravidla majiteli nemovitosti nebo jednomu ze spolumajitelů. Souhrnný předpis za komunální odpad bude obsahovat seznam všech poplatníků a celkovou částku za všechny osoby přihlášené v dané nemovitosti. Úhradu bude možné jednoduše provést prostřednictvím **QR kódu uvedeného na předpisu**.

U **stočného** bude vyúčtování nově součástí vystavené faktury. Na faktuře bude zároveň uveden také přehled zálohových plateb na následující rok. Standardně bude vystavena **jedna souhrnná faktura na majitele nemovitosti nebo jednoho ze spolumajitelů**, která bude zahrnovat stočné za všechny obyvatele dané nemovitosti. Faktura bude rovněž obsahovat QR kód pro snadnou úhradu.

Na základě žádosti je možné **počet plátců u jedné nemovitosti upravit**, případně nastavit více plátců pro jednu nemovitost podle požadavků vlastníků.

Pokud máte zájem o elektronické zasílání předpisů k místním poplatkům a faktur za stočné, zašlete svou žádost na e-mailovou adresu **starosta@vysehoři.cz**. V žádosti uveďte své jméno, adresu nemovitosti a e-mailovou adresu, na kterou si přejete dokumenty zasílat. Odesláním žádosti zároveň udělujete souhlas se zpracováním uvedené e-mailové adresy pro tento účel v souladu s platnými právními předpisy na ochranu osobních údajů (GDPR).

Pomozte nám snížit náklady na tisk a distribuci papírových dokumentů. Elektronické doručení je rychlé, přehledné a dokumenty budete mít vždy k dispozici ve své e-mailové schránce.

Nová hasičská cisterna pro JSDH Vyšehorí

JSDH Vyšehorí má nově k dispozici hasičskou cisternu, která výrazně zlepší technické vybavení naší jednotky a zároveň nahradí již staříčkou Avii, která dlouhá léta sloužila jako zásahové vozidlo.

Obec Vyšehorí zakoupila cisternu od obce Chuchelná za **150 000 Kč**. Pořízené vozidlo je ve velmi dobrém technickém stavu a představuje pro naši jednotku významné zlepšení zejména z hlediska připravenosti k zásahům a možností přepravy hasičského vybavení a vody.

Cisternu si členové JSDH Vyšehorí převzali **19. srpna 2026 přímo v obci Chuchelná** u Opavy. Součástí převzetí bylo také praktické proškolení strojníků a dalších členů jednotky v obsluze a zacházení s vozidlem. Členové jednotky tak měli možnost se s novou technikou bezprostředně seznámit a vyzkoušet si její obsluhu.

Dobrá připravenost jednotky je v současném období obzvlášť důležitá. Velmi teplé a suché počasí v letních měsících přináší zvýšené riziko vzniku požárů, a to zejména v lesích, na loukách a zemědělských pozemcích. Riziko se dále zvyšuje v období sklizně, kdy při práci zemědělské techniky může dojít ke vzniku požáru na polích. Nová cisterna proto

představuje důležitou posilu pro případ, že bude potřeba zasáhnout a zajistit dostatek vody přímo na místě události.

V následujících týdnech budou na cisterně provedeny drobné úpravy, které zajistí členové jednotky svépomocí. Cisterna bude následně vybavena současnou hasičskou technikou, kterou již naše jednotka disponuje, a bude opatřena znakem a dalšími symboly obce Vyšehoří.

Oficiální předání cisterny jednotce proběhne po dokončení všech prací, kdy bude vozidlo zástupci obce slavnostně předáno JSDH Vyšehoří. Tím bude symbolicky završeno její pořízení a zahájena příprava na její zařazení do výjezdové techniky jednotky.

Obec bude ve spolupráci s jednotkou a **Hasičským záchranným sborem** řešit, jaké další vybavení bude nutné doplnit, aby vozidlo splňovalo všechny požadavky pro zařazení do výjezdu. Případné chybějící vybavení bude obec postupně pořizovat s využitím **dotačních programů pro jednotky sborů dobrovolných hasičů z Olomouckého kraje**. Cílem je, aby cisterna mohla být plnohodnotně zařazena do výjezdové techniky JSDH Vyšehoří během jara nebo léta 2027.

Pořízení cisterny je významným krokem ke zvýšení akceschopnosti naší jednotky a především ke zlepšení jejího vybavení pro případ požárů, technických zásahů a dalších mimořádných událostí. Velké poděkování patří také obci Chuchelná za nabídku a spolupráci při pořízení vozidla.

Věříme, že nová cisterna bude naší jednotce dobře sloužit a přispěje k ochraně obyvatel Vyšehoří i okolních obcí.

starosta obce

Pálení čarodějnic a stavění májky

Na Valpružinu noc - 30. dubna jsme se s dětmi v kostýmech tradičně sešli v 16:00 u hráze a v průvodu za zvuků strašidelné hudby prošli obcí s čarodějnicí v čele. Ta nakonec skončila jako každý rok na hranici za hřištěm, kde se poté konalo první letošní sousedské venkovní setkání. Děti i dospělí si opékali špekáčky na ohni a výčep zajistili jako vždy SDH Vyšehoří. A abychom zachovali tradice živé, využili jsme odpoledne i k postavení májky. Navzdory některým pochybovačům je výška naší májky každý rok o skok vyšší a její umístění komplikovanější :-). Naštěstí naši hasiči jsou již sehraný tým. Dekorační věnec opět vyrobila Venda Ilková. Myslím, že letošní venkovní setkávání tak bylo zahájené. Pro zajímavost dodám, že česká a saská tradice pálení vater o svatojakubské noci je tak rozšířená, že velké množství ohňů je vidět každoročně i na satelitních snímcích amerického Národního úřadu pro oceán a atmosféru. Tak snad byl vidět i vyšehořský plamen.

Pohádkový les

I letos Lada Vepřková věnovala většinu svého volného času v květnu přípravě vyhlášeného Pohádkového lesa ve Vyšehoří, který se uskutečnil v sobotu 30.5.2026. Organizace takovéto rozsáhlé akce je náročnější než ostatní společenské události, protože vyžaduje výrazně větší počet dobrovolníků a každý z účinkujících si sám zajišťuje kostým, vymýšlí scénku a připravuje stanoviště, což jsou závazky, do kterých se málokomu chce pustit. O to víc si vážíme všech, kteří přispějí do Pohádkového lesa, ať už jako herci nebo kompars a nebo zajišťují chod akce přímo na hřišti. Každý rok se potýkáme s náladami přelévajícími se od nadšení až po „tohle je poslední ročník“, ale pravda je, že po skončení nás vždy znovu nakopnou pozitivní ohlasy a nadšení dětí i rodičů.

Letos bylo menším vylepšením krásně ozdobená brána Vstup do pohádky, další novinkou byla přítomnost Nebe nad tradičním Peklem a velké ovace sklídili postavičky z animáku Madagascar, příjemným osvěžením byla Wednesday a pomyslného vyšehořského Oscara by zasloužili Tři bratři. Po navrácení se poslední skupinky z pohádek Pat a Mat pokáceli Májku a na hřišti se za obsluhy SDH sedělo a povídalo až do večera. Opět VŠEM díky :)

Myslivecké slavnosti

O víkendu 12. a 13.6. 2026 se v Rovensku uskutečnily tradiční Myslivecké slavnosti pod taktovkou myslivců z Zábřežska, Rovenska, Postřelmůvku a Vyšehoří. Akce vzešla z původní Přehlídky trofejí, která se konávala každoročně v kulturním domě ve Vyšehoří. V době covidu, ale musela být odložena a zorganizována ve venkovních prostorech a rovenská Orlovna a přilehlé okolí se osvědčilo. Jádrem akce je i nadále přehlídka trofejí a výborná myslivecká kuchyně, ale každým rokem přibývají další atrakce a zajímavosti. Součástí doprovodného programu byl letos také skákací hrad, laserová střelnice, ukázky kynologie a sokolnictví, úkolová stezka pro děti a stánkový prodej. Během soboty a nedělního dopoledne akci navštívilo 1500 lidí a prodalo se přes 1000 porcí jídla. Pro Myslivecký spolek Vlčí Doly je tato každoroční tradice hlavní akcí roku, kde se snaží přiblížit

myslivost, lovectví a péči o přírodu široké veřejnosti. Samotná organizace probíhá již týdny předem a vyžaduje spolupráci celého spolku. Z vydělané sumy se poté pořizuje krmivo na zimu, opravují myslivecké zařízení či financuje odchov bažantí zvěře, následně vypouštěné do okolí. Rádi Vás přivítáme v roce 2027.

Rozloučení s létem

V pátek 4. 9. jsme se naposledy v tomto roce sešli na hřišti, abychom se jako každý rok rozloučili společně s létem. Pro dobrou náladu dětí i dospělých jsme si tentokráte na vás

vymysleli Hawaii party. Vyhráli

jsme si jak s drobnými dekoracemi,

tak s přípravou míchaných koktejlů

(které se naučili precizně míchat

Peťa Ilko a Honzík Pospíšil). A

vymazlené hamburgery grilovala

dvojice Kája Vařeka a Vojta Kvapilík.

Pro děti byl připraven skákací hrad,

navlékání plážových korálků,

polynéské tetování a pak jsme si zatancovali havajské

limbo (tanec, kde soutěžící podlézají stále se snižující tyč).

Vzhledem k tomu, že děti

dorazilo poženaně a byli v

„bojové“ náladě, přidali jsme

nakonec týmovou soutěž v

plnění kyblíků vodou, kde

krásně spolupracovala a

povzbuzovala se omladina

napříč věkovými kategoriemi.

Navzdory časnějšímu stmívání,

se domů spouště návštěvníků nechtělo a koktejly se míchaly až do

desáté večerní.

Hasičské hospůdky

Od konce června do konce srpna se letos již potřetí konaly hasičské hospůdky na hřišti. Každý druhý pátek si vzala na starost tří-čtyřlenná skupinka z řad SDH (a rodinných příslušníků) a roztočila pivo a nachystala občerstvení ve formě klobás, makrel či grilovaného masa a hermelínů. Tato veskrze dobrovolnická činnost vede k lepším vztahům mezi sousedy a ke zjednodušení komunikace mezi jednotlivými generacemi. Opět nemůžu jinak než napsat velké DÍKY Drahuš Šajové a „jejím“ hasičům.

Podzim v přírodě - naše práva a povinnosti

Se začátkem podzimu a příchodem deštivého počasí se opět okolní příroda zaplní houbaři stejně jako každý rok. Současně je tady ale oblíbené roční období myslivců - čas jelení říje a poté podzimních honů a naháněk. Vzhledem k široké škále návštěvníků lesa, od zmíněných houbařů, přes turisty a až po trailové bikery (o myslivcích nemluvě:)), by bylo na místě připomenout si pár zásad chování v přírodě. Je důležité si uvědomit, že každý les někomu patří a my jsme tam tedy u někoho na návštěvě. Proto je třeba chovat se ohleduplně jak k jeho majiteli, tak k lesním obyvatelům. Chování je v lese upravuje lesní zákon (zákon č. 289/1995 Sb., v aktuálním znění) v § 19 a 20, z něhož vyplývá následující:

- 1) **Motorová vozidla jsou zakázána** - jezdit do lesa auty, na čtyřkolkách či motorkách a stát tam s nimi je zakázáno. Důvodem je ochrana lesních cest, které nejsou vždy zpevněné a majitel lesa je nechal postavit jako systém zdravotní a požární ochrany a jako podporu hospodářské činnosti v lese. I kdyby na kraji lesa nebyla značka „Zákaz vjezdu“, není jízda autem po lese či lesních cestách dovolena. Hluk dopravních prostředků děsí zvěř, která v lese žije. Ta potom vystrašeně běhá po lese a ztrácí potřebné zásoby energie, zvláště v zimním období. Může to pro ni být i kritické. V létě se zase snaží najít úkryt v mlazinách, které okusováním poškozuje. Lesníci, lesní dělníci a všichni, kdo v lese pracují, do lesa autem mohou. Musí mít ale speciální povolení od majitele lesa.
- 2) **Psi v lese** - pes do lesa samozřejmě může, ale musí být veden na vodítku. Volně pobíhající pejsek ruší a stresuje zvěř, která neví, že zrovna ten váš je kamarádský a nechce jí ublížit, jen si pohrát. Zvěři ale vadí i několik dní stará pachová stopa psa. Tento stres pro ni může znamenat i smrtelné nebezpečí. Hlavně v době kladení mláďat a v zimě.
- 3) **Oheň v lese** - oheň můžeme rozdělat ve vzdálenosti nejméně 50 m od okraje lesa, nikdy ne blíže nebo v lese. Ano, to ohniště u studánky U Tanku je nelegální a opravdu prosím, vzhledem k suchým létům a množství dřevin v okolí, abyste tam již oheň nerozdělávali.

Jak bylo výše zmíněno „každý les a louka někomu patří“, ale abychom se nebavili jen o zákazech, zákony také myslí na práva občanů. § 63 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny upravuje přístup do krajiny a práva a povinnosti s ním spojené.

1) **Zákonné právo průchodu krajinou** - neoplocená louka spadá pod režim obecného užívání krajiny a právo volného průchodu je garantováno zákonem. Vlastník ho nemůže zrušit na základě osobních preferencí. Navíc pokud se jedná o pozemky, na které je uzavřena pachtovní či nájemní smlouva se zemědělským družstvem (kterých je v okolí obce většina), tak vlastník převedl užívací právo na družstvo a nyní nemá právo v tomto rozhodovat.

Kromě lesního zákona je na místě připomenout i zákon č. 449/2001 Sb., což je zákon o myslivosti. Z něj vyplývá následující:

- 1) **Je zakázáno plašit zvěř** - ať už se bavíme opět o motorových vozidlech, o hlasité hudbě nebo pyrotechnice.
- 2) **Je zakázáno poškozovat nebo ničit slaniska, napajedla, zařízení pro příkrmování, pozorování a lov zvěře a další myslivecká zařízení**
- 3) **V období honu** - Obecní úřad obce s rozšířenou působností (ORP) může na žádost uživatele honitby (zde MS Vlčí Doly) vydat **dočasný zákaz vstupu do honitby** (nebo její části) z důvodu konání lovu. S legislativními změnami mají úřady pravomoc zakázat během honu i pohyb po cyklostezkách či značených turistických trasách. Pokud je zákaz legálně vydán, myslivci oblast obvykle označují cedulemi (např. „Nevstupujte, probíhá hon“). Za porušení tohoto úředního zákazu hrozí veřejnosti **pokuta až do výše 30 000 Kč**. I pokud tento dočasný zákaz vstupu nebyl vydán, stále je protizákonné záměrné narušování honu (např. blokování lovců, plašení zvěře před honci). A v neposlední řadě je pohyb v oblasti probíhajícího honu nebezpečný jak pro vás, tak vašeho psa.

HONY 2026

7. a 8. 11.	bažantnice nad Zábřehem
28. 11.	Hon Vyšehoří
5. 12.	Hon Rovensko

Svatby a miminka v 19. století ve Vyšehoří

Po minulém článku zaměřeném na černou kroniku a další hrůzy a tragédie v obci jsem se nyní poohlédla po něčem veselejší. A co je veselejší než veselka a pozitivnější než nový život?

Svatby v 19. století na venkově byly specifické pro každou oblast. Většina z nich měla ale společných několik faktorů. Svatební obřady nebyly většinou žádným završením romantické lásky, ale plánovanou ekonomickou a společenskou transakcí, kterou řídili rodiče snoubenců. Pokud rodiny vlastnily jakýkoli majetek (grunt, pole), uzavírali otcové snoubenců podrobnou předmanželskou smlouvu. Významnou roli při výběru partnerů hrál dohazovač (tlampač či mluvčí), který znal svobodné dívky a mládence napříč vesnicemi a domlouval mezi jejich rodinami sňatky. Nepísaným pravidlem bylo „rovný k rovnému“ čili svatba chudé děvečky a bohatého sedláka byl výjimečný a nežádoucí. Vyšehoří byla malá obec s několika stabilními selskými rody.

Největší grunt vlastnily rodina Tunysů a Straků. Aby se nedrobily pozemky, ženichové a nevěsty se hledali buď přímo v obci (výměna majetku mezi vyšehorskými grunty), nebo se strategicky ženili do bohatých rovinatých dvorů v Postřelmově a Chromči. Svatba s někým z chudých horských chalup od Klášterce nebo Rudy nad Moravou byla tehdejšími vyšehorskými sedláky vnímána nelibě. Na rozdíl od současnosti se svatby v létě neodehrávaly. To totiž bylo období prací na poli a několikadenní svatba nepřicházely v úvahu. Svatby se konaly na podzim, v zimě či o masopustu a to během týdne a ne v sobotu a neděli, neboť to byly dny vyhrazené odpočinku a bohoslužbám. Nevěsty se oblékaly do svých nejlepších šatů nebo do krojů, bílé svatební šaty oblékla poprvé královna Viktorie a na český venkov se tato móda dostala až ke konci 19. století.

Svatby ve Vyšehoří a okolí byly poznamenány severohanáckými zvyky, do kterých se mísila horská kultura německého obyvatelstva ze Šumperska. Již několik dní před svatbou obcházel vesnici tazvaní „zváci“ (často družbové) s ozdobenými hůlkami, jejichž pozvání na svatbu doprovázela veršovaná řeč a sklenka pálenky. Když v den svatby dorazil ženich do domu nevěsty, rodina mu nejdříve podstrčila „falešnou nevěstu“. Býval to převlečený muž nebo stará žena, kterou musel ženich odmítnout s humorem a tu pravou si z rodného domu vykoupit. Cestu do kostela (do Postřelmova nebo Klášterce) poté svatebnímu průvodu složenému ze zdobených povozů i pěších svatebčanů komplikovalo „zatahování“ nebo taky „šperování“.

Místní chlapci cestu zahradili provazem, pentlemi, kládou. Ženich se musel opět vyplatit slivovicí nebo penězi na kořalku. Po církevním obřadu (civilní prakticky do konce 19. stol. neexistoval) probíhala oslava v místním hostinci. Novomanžele přivítala matka jednoho z nich a podala jim chléb se solí a přípitek slivovicí. Poté se podávala nejčastěji drůbeží polévka s nudlemi, hovězí maso s křenovou omáčkou, kaše a velké tlusté koláče zvané „propadák“ nebo „lopaťák“. Nejdůležitější zvyk se odehrával o půlnoci - „čepení“ nevěsty. Starší vdané ženy sundaly nevěstě věnec a nasadily jí čepec. Od té chvíle z ní byla vdaná žena, která musela nosit vlasy na veřejnosti zakryté.

A co nám říká konkrétně matrika? Pro ilustraci jsem prošla matriku oddaných ve Vyšehoří v letech 1868-1884. Důležité je si uvědomit, že v této matrice jsou zapsány sňatky, ve kterých pocházela nevěsta z Vyšehoří. Ženiši byli často původem z okolních obcí jako Postřelmůvek, Svěbohov, Rovensko, Zborov, Postřelmov či Dlouhomilov. Výjimkou jsou dva sňatky a to mladíka z Nemile a služebné, která ve Vyšehoří pouze sloužila, ale pocházela z Vejprachtic a v roce 1877 si Ludmila Janků vzala Josefa Vaka, kancelistu z c.k. krajského soudu v Písku. Jak se seznámili, si můžeme jen domýšlet. Ve výše zmíněném období se ve Vyšehoří konalo 37 sateb, nejvíce v roce 1876, kdy se konaly 4, jinak to bylo 1-3 svatby v obci ročně. Nejvíce sateb se odehrálo v květnu (9) a ostatní preferované měsíce byly únor, říjen, listopad a kupodivu i červenec.

Možná žijete v domění, že dříve se dívky vdávaly výrazně mladší než dnes, ale není to úplně pravda. Nejvíce nevěst mělo po 23. narozeninách (až do roku 1919 byla plnoletost stanovena až při dovršení 24 let, takže tyto dívky musely žádat o zplnoletění a nebo souhlas se sňatkem podepisoval jejich otec), ty nejmladší byly sedmnáctileté a osmnáctileté. Zajímavostí je, že tři nejmladší nevěsty ve zkoumaném období byly sestry Filomena, Magdalena a Maria, dcery sedláka Jana Tunyše a jeho ženy Anny z domu č. p. 23. Nejstarší nevěsty byly vdovy, které se vdávaly podruhé a bylo jim mezi 37 a 55 lety. Muži při vstupu do manželství měli nejčastěji 28 let, průměr se pohyboval okolo 30. roku věku. Nejmladšímu ženichovi bylo 21 a nejstaršímu 49 let. Zajímavé je, že vdovy, které se vdávaly podruhé, si všechny vzaly výrazně mladší muže. Většinou o 6-7 let, ale v roce 1869 si například 40 letá Helena bere za manžela 25 letého Jakuba Štoda. 9 měsíců po svatbě mu porodila dceru, v 47 letech ještě druhou, ale rok poté Jakub umírá v 28 letech na souchotě a Helena zůstává opět vdovou. Znovu se již neprovdala.

Často zkoumaná otázka je, zda naši předci měli předmanželský sex. Historici se shodují, že ženy v 16.-17. stol. byly v době sňatku převážně panny. V 18. století, ale výrazně roste počet svobodných matek a dětí narozených dříve jak 7 měsíců po svatbě. Dle dochovaných záznamů a speciálních průzkumů v 2. polovině 19. století byl předmanželský sex zcela běžný a mělo jej více než 80% žen.

Pro ilustraci porodnosti a jejích konkrétních specifik jsem prošla matriční knihu narozených dětí ve Vyšehoří v letech 1867 - 1884. V tomto období se narodilo 165 dětí, rekordní byl pro Vyšehoří rok 1868, kdy v obci přibylo 16 miminek, nejméně naopak v roce 1871, kdy se narodilo pouze 5 dětí. Celkově převažují lehce chlapci nad dívkami a to 87:74, ale to je biologicky běžný jev, protože úmrtí mladých mužů jsou s ohledem na jejich rizikovější chování a slabší pud sebezáchovy častější.

Z jmen jednoznačně vítězí Joseph/Josef, Josepha/Josefa, Anna a Johann/Jan. Dalšími častými jmény jsou František, Anton/

Antonín a Magdalena. Naopak jako originální se jeví rodiče Ignác a Josefa Ficnarovi z č. p. 48, kteří pojmenovali svá dvojčata narozená 31.7. 1878 Cyrilka a Metodka. Bohužel ale již v prosinci Metodka umírá v 5 měsících na spálu a dospělosti se dožila pouze její sestra. Oproti větším městům se v celém tomto období narodilo pouze 11 nemanželských dětí. V městech bývá toto číslo výrazně vyšší. Pro zajímavost je naopak v matrice založen dopis, kde si farní úřady píšící matriku narozených dopisují ohledně dítěte narozeného v Kunčicích tzv. z cizoložství, neboť jeho matka není rozvedena z původním manželem pocházejícím z Vyšehoří, pouze od něj utekla, žije s jiným partnerem a nyní porodila. Na toto dítě má „právo“ původní manžel a farní úřady tak mezi sebou řeší, zda manžel na dítě vznese nárok a jak budou postupovat.

Smutnou realitou ovšem byla dětská úmrtnost, kdy z „našich“ 165 dětí zemřelo 38 již v dětském věku (nejčastěji batolecím, pouze jedno okolo desátého roku života). Je to bohužel více jak každé páté dítě v obci. Ale i přes to si Vyšehoří vedlo velmi dobře, neboť celkový průměr dětské úmrtnosti v českých zemích byl tehdy 25-30%. Můžeme se pouze dohadovat, zda měli vyšehořáci kvalitní povědomí o hygieně a zdravotě nebo zda v menších (izolovanějších) obcích byla menší pravděpodobnost přenosu infekčních chorob než ve větších městech. Dle sčítání obyvatel z roku 1890 (čili našim sledovaným dětem bylo již mezi 23 a 6 lety) byla nejpočetnější rodina v č.p. 2, kde František a Terezie Mynářovi vychovali 6 synů a 2 dcery. Dětským smíchem a lumpárnami se pravděpodobně vyznačoval dům s č.p. 30, který obývali František a Terezie Chaloupkovi se svými 3 syny a 3 dcerami, přičemž nejstarší syn si již přivedl manželku a spolu měli toho času dvě malé děti. V domě měla navíc i trvalé bydliště skoro sedmdesátiletá sestra pana Chaloupky. Kamarádů měli děti pravděpodobně spousty, neboť o kousek dál v č. p. 48 bydleli bratři Ficnarovi - Ignác s manželkou vychovávali také 3 syny a 3 dcery (to jsou rodiče dvojčat Cyrillky a Metodky) a ve vedlejším bytě ovdovělý Jan za pomoci své sestry vychovával dvě dcery, Aničku a Amálku.

Doufám, že vám tento „stručný“ článek aspoň trochu přiblížil obraz svateb, narození a dětství v naší vesnici a nechme se překvapit, do jakého tématu zabrousíme příště :-).

Společenská rubrika 2026

Rok 2026 je stále bez přírůstku v obci, ale také nás nikdo neopustil. Takže pokračujeme aspoň v přehledu jubilatů.

Jubilanti 2026 (část 2.)

- * Navrátilová Eva - 2. 8. oslavila 70 let
- * Doubravová Jarmila - 3. 8. oslavila 80 let
- * Hojgrová Božena - 5. 8. oslavila 70 let
- * Blahová Eva - 26. 8. oslavila 70 let
- * Randus Ladislav - 26. 8. oslavil 70 let
- * Foit Luděk - 6. 10. oslaví 70 let

Vyšehořský kalendář Podzim 2026

4. 9. 2026	Loučení s létem
16. 9. 2026	Svoz plastů, tetrapaků a kovů Farmářské trhy v Zábřeze
17. 9. 2026	Svoz jedlého oleje a tuků
21. 9. 2026	Svoz směsného komunálního odpadu
29. 9. 2026	Svoz skla a papíru
7. 10. 2026	Svoz plastů, tetrapaků a kovů
12. 10. 2026	Svoz směsného komunálního odpadu
13. 10. 2026	Svoz kovu
13. 10. 2026	Hodová mše svatá - v 18:00
21. 10. 2026	Farmářské trhy v Zábřeze
28. 10. 2026	Svoz plastů, tetrapaků a kovů
2. 11. 2026	Svoz směsného komunálního odpadu
10. 11. 2026	Svoz papíru
18. 11. 2026	Farmářské trhy v Zábřeze Svoz plastů, tetrapaků a kovů
19. 11. 2026	Svoz jedlého oleje a tuků
23. 11. 2026	Svoz směsného komunálního odpadu

**Přejeme krásné babí léto a
těšíme se u dalšího čísla
zpravodaje v zimě 2026 !**

